

En rapport från
Östsvenska Handelskammaren

Konjunkturrapport

Våren 2023

Förord

Östsvenska Handelskammaren är det regionala näringslivets röst och verkar för och av medlemsföretag i Östergötland, Sörmland och Gotland. I olika sammanhang såsom näringslivsråd, nätverk och andra sammankomster i privat eller offentlig regi ombeds Handelskammaren föredra och rapportera om hur näringslivet mår. Hur affärerna går, vilka utmaningar som företagen står inför och hur man ser på framtiden. Inte sällan får Handelskammaren vara den regionala näringslivsrösten i media.

Det är en viktig funktion och innebär att representanter för Handelskammaren måste vara uppdaterade på medlemsföretagens verksamheter och tankar för den närmaste framtiden. I dagliga kontakter och samtal skapas den bilden som kompletteras av det generella tillståndet i svensk och internationell ekonomi och handel.

För att få en färskare och tydligare regional bild genomför Handelskammaren en egen undersökning som resulterar i en regional konjunkturrapport. Enkäten till våra medlemsföretag har besvarats av cirka 200 företag. Frågorna handlar om hur efterfrågan på deras produkter eller tjänster ser ut på kort och lite längre sikt, om de planerar några personalförändringar och hur de ser på utvecklingen framåt både för sina egna verksamheter och för regionens.

Baserat på svaren har Handelskammaren sammanställt en konjunkturbarometer. Syftet är att ge en enkel och tydlig överblick av hur det regionala näringslivet mår just nu. För mer detaljer finns rapporten som stöd. Tanken är att mätningarna som ligger till grund för konjunkturrapporten ska ske fortlöpande några gånger per år, för att ge Handelskammaren, våra medlemsföretag och dem vi samtalar med aktuell information.

*Maria Björk Hummelgren, näringspolitisk chef
Östsvenska Handelskammaren*

Om undersökningen

Handelskammarens enkät skickades till cirka 800 medlemsföretag. Drygt 200 svar kom in, vilket ger en svarsfrekvens på cirka 25 procent. De svarande bolagen representerar en bredd av branscher och storlek i den östsvenska regionen.

Inledning

Att vi går mot svalare ekonomiska tider, är de flesta överens om. Banker och ekonomiska institut menar att världsekonomin liksom den svenska behöver ”svalkas”, efter flera år av låg eller till och med minusränta och hög tillväxttakt. Samtidigt har förändringens vindar nu blåst hårt. Inflationen har stigit kraftigt och i skrivande stund ligger i Sverige den på nära 10 procent. Den svenska Riksbanken har amerikanska FED:s exempel och höjt styrräntan, om än inte lika kraftigt. För närvarande på 3,0 procent, prognoser visar viss fortsatt räntehöjning under året.

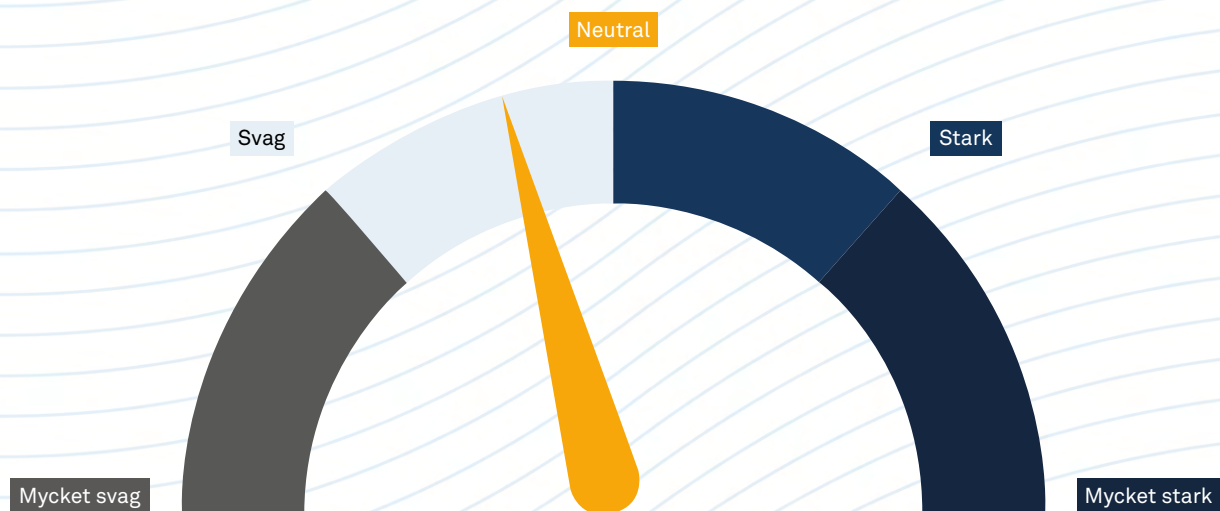
Kriget i Ukraina har påverkat ekonomin kraftigt. På grund av sanktioner har Europa lidit brist på gas, vilket drivit upp energipriserna. Höga el- och bränsleräkningar har i sin tur påverkat prisbildningen då företag tvingats höja sina priser i nästa led. Förutom elräkningarna har de svenska hushållens ökade kostnader för livsmedel blivit omdiskuterade, inte minst på paprika och mjölk. Mindre köpkraft hos hushållen påverkar förstås företagen, liksom en löneutveckling (4,1 procent för 2023) som pressas uppåt av inflationen.

Det är inte läge att tala om någon ekonomisk kris, men liksom de flesta ”tuffare tider” drabbar det företag olika hårt. Pandemin, kriget i Ukraina och nu inflation och räntehöjningar påverkar på olika sätt. Inom vissa branscher, såsom bygg och transport, har nedgången blivit kännbar med sinande orderböcker, uppsägningar och konkurser som följd. Andra branscher har det inte lika kämpigt. När den här inledningen skrivs har nyheten precis kommit att svensk inflation börjat tippa neråt igen, innebärande att räntetoppen kan vara eller snart kommer vara nådd.

Konjunkturbarometern

Vårens konjunkturbarometer har inte rört sig särskilt mycket från höstens mätning, men mätaren visar på en något högre tryck i ekonomin på tre månaders sikt.

Barometerns mätare räknas ut genom att varje svarsalternativ ges ett värde mellan 1 och 5 där 5 är mest positivt (t ex kraftigt ökad gällande efterfrågan eller att företagen behöver anställa). Baserat på svaren om efterfrågan, personalsituation samt bedömning av konjunkturen kan ett värde tas fram där 3 är neutralt. Vårens undersökning bland Handelskammarens medlemsföretag ger ett värde på 2,7 (vilket kan jämföras med höstens 2,2) på tre månaders sikt.

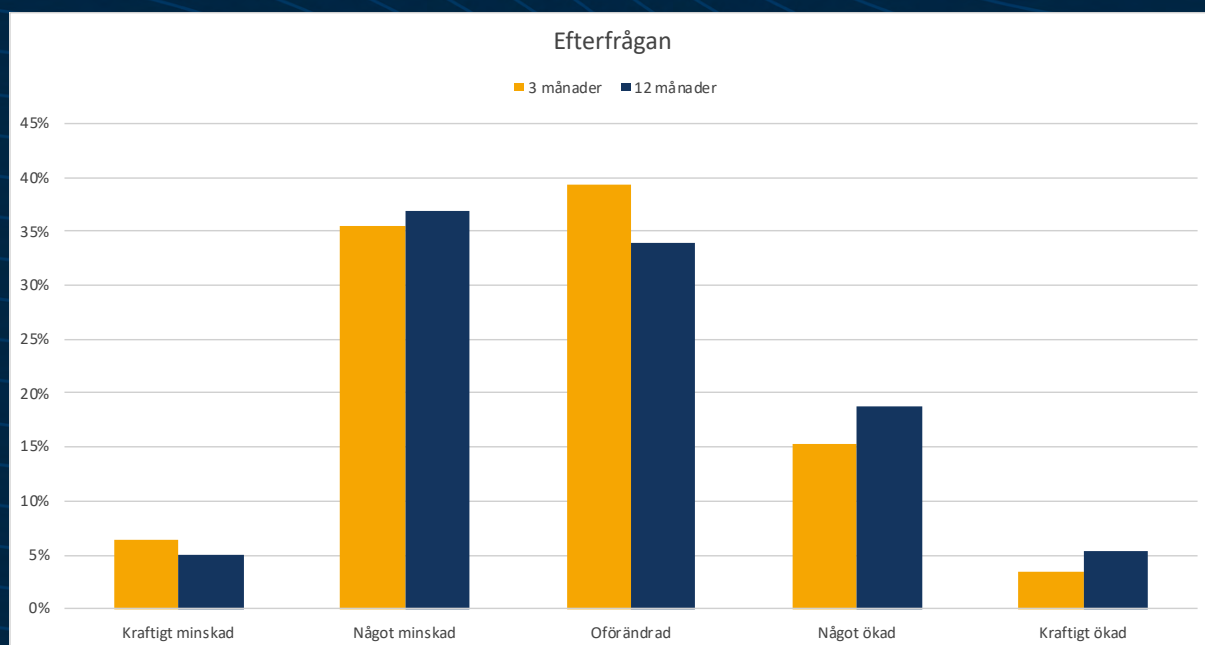

Efterfrågan

Hur bedömer företagen i den östsvenska regionen att efterfrågan på deras varor och tjänster kommer att utvecklas den närmaste tiden? På tre månaders sikt bedömer de allra flesta en oförändrad (40 procent) eller minskad (42 procent) efterfrågan. 15 procent tror på en något ökad och bara 3 procent på en kraftigt ökad efterfrågan. Tydligast minskning syns inom detaljhandel, bygg- och transportbranschen, medan IT/teknik och energi/hållbarhet generellt ser en ökad efterfrågan. På tolv månaders sikt ser senast nämnda

branscher än mer positivt på orderingången, medan majoriteten av de svarande bygg- och anläggningsföretagen ser minskad eller till och med kraftigt minskad sådan. Överlag ser 42 procent av drygt 200 svarande företagen något eller kraftigt minskad efterfrågan, medan de som ser ökad efterfrågan från tre till tolv månaders sikt ökar från 18 till 24 procent. Bland de största bolagen med över 500 anställda ser 9 av 10 en minskad efterfrågan på såväl tre som tolv månaders sikt.

Jämfört med Handelskammarens mätning i höstas är utsikterna något dystrare gällande efterfrågan. För ett halvår sedan svarade 34 procent av företagen att de spådde en minskad efterfrågan på tre månaders sikt (jämfört med vårens 42 procent). 20 procent trodde då på en ökad efterfrågan på tre månader och över 30 procent spådde en positiv utveckling på tolv månaders sikt (jämfört med 24 procent i vår).

Personal

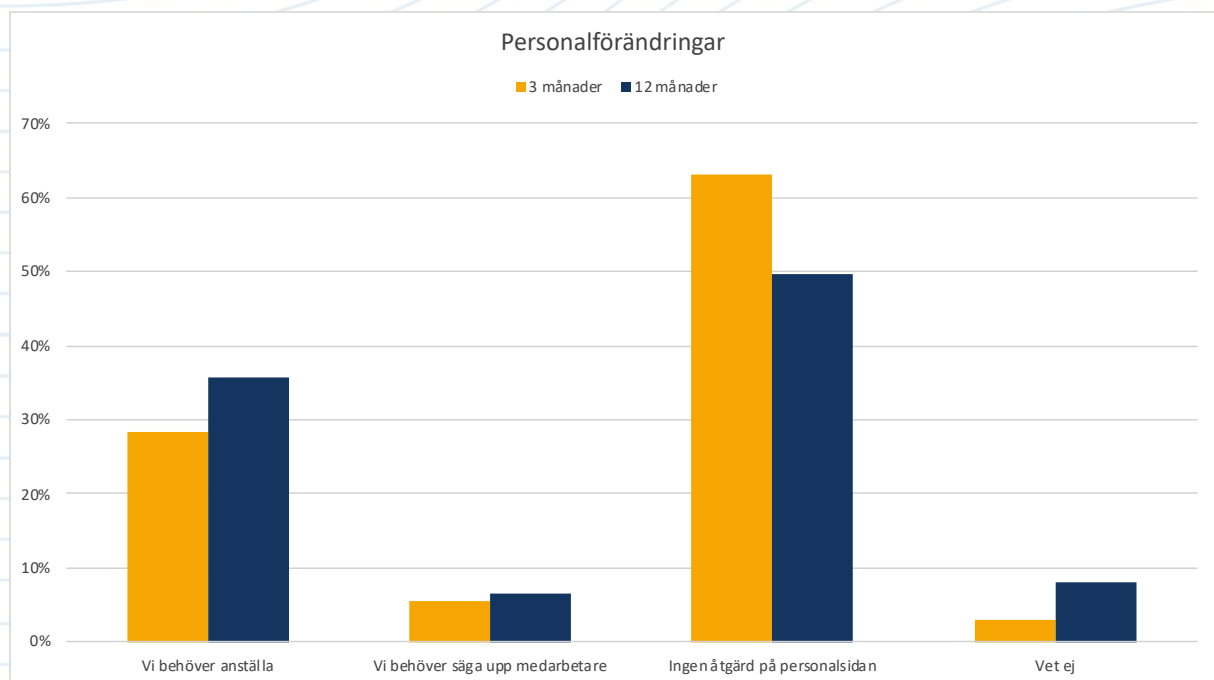
Varsel och uppsägningar är ett tydligt tecken på nedgång i företagets ekonomi, därför ställer Handelskammaren frågan till sina medlemmar om hur de ser på utvecklingen på personalsidan i sina verksamheter. Alltjämt är det långt fler företag som uppger att de har behov av att anställa än att de behöver säga upp medarbetare. På tre månaders sikt ser 28 procent ett anställningsbehov medan bara 5 procent ser uppsägningar komma.

Majoriteten 63 procent behöver inte göra några åtgärder på personalsidan.

Bland IT- och teknikföretagen behöver 60 procent anställa på tre månaders sikt. Anställningsbehov är stora också inom besöksnäringen, konsult- och tjänsteföretagen samt industrin, men faktum inom samtliga branscher finns något eller några företag som behöver anställa.

På tolv månaders sikt ökar anställningsbehoven generellt. Hälften av de svarande företagen ser inget behov av åtgärder under kommande år, men 36 procent behöver anställa fler medarbetare. 6 procent vilket motsvarar 13 bolag i Handelskammarens undersökning behöver säga upp anställningar. Något fler, 16 bolag, är osäkra. Situationen ser liknande ut hos såväl stora som små företag.

Trots att de största bolagen ser en negativ trend i efterfrågan på varor och tjänster, är behovet av att anställa som störst bland dem. 6 av 10 behöver anställa på kort sikt. Bland de medelstora företagen är behovet också stort, 40 procent av de med upp till 100 anställda och 32 procent av dem upp till 500 anställda har rekryteringsbehov.

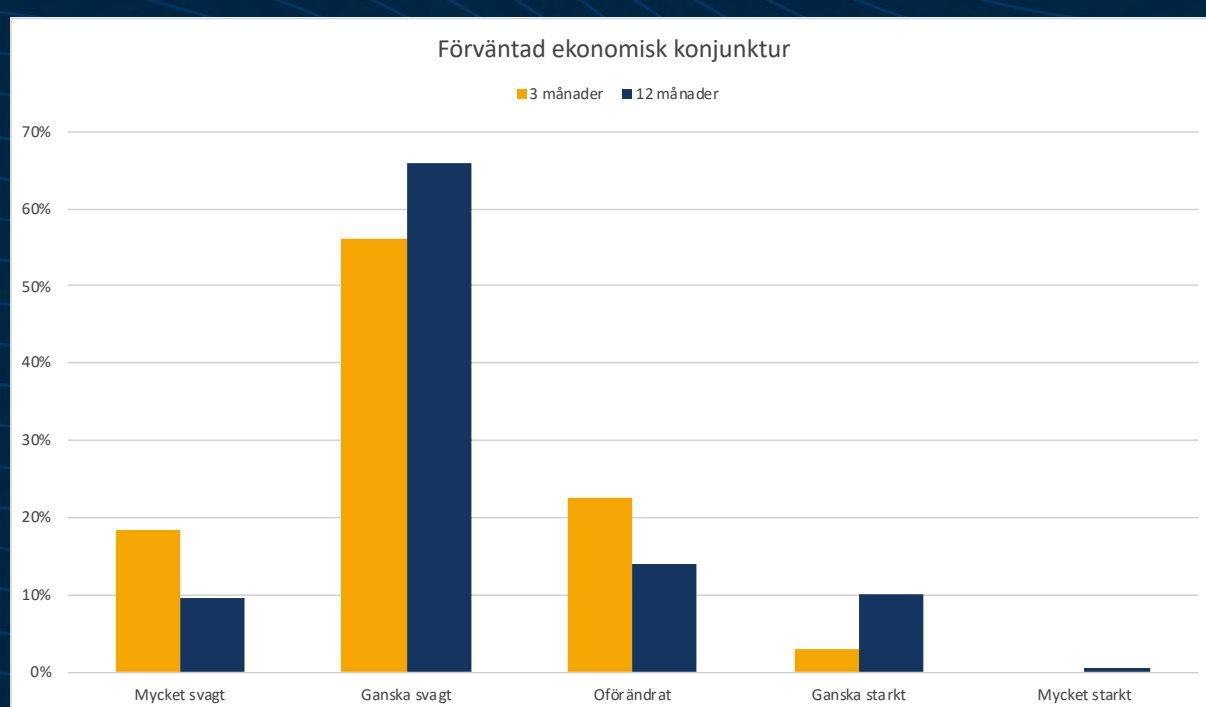
Konjunkturutveckling

Majoriteten av bolagen i Handelskammarens undersökning, 56 procent, bedömer att konjunkturen på tre månaders sikt kommer ha en ganska svag utveckling. 19 procent tror till och med på en mycket svag konjunktur. 23 procent tror på status quo och bara 3 procent tror på svag uppgång.

På längre sikt är tron alltså 75 procent på en svag konjunktur, men av dem tror färre på en mycket svag utveckling (9 procent). 14 procent tror på en oförändrad konjunktur medan de positiva ökat till 11 procent. Andelen är jämförbar med höstens antagande. Branscherna med mest negativ tro på konjunkturen är detaljhandeln, transport/logistik samt bygg/anläggning.

Tron på den egna verksamheten är alltså stark hos de flesta företag i den östsvenska regionen. 52 procent ser ganska positivt och 37 procent mycket positivt på framtiden för företaget, medan bara 8 procent har en något minskad tilltro. IT/teknik, fastighet/juridik, detaljhandel samt bolagen inom energi/hållbarhet ser extra ljusst på framtiden. De största bolagen har generellt sett en ännu starkare tro på sin verksamhet än de mindre. Jämfört med Handelskammarens mätning i höstas har tron på de egna företagen faktiskt stärkts något.

Gällande den regionala utvecklingen har synen också ljusnat en smula. Nära 70 procent av bolagen är positiva, 17 procent negativa och 13 procent osäkra på Regionens framtid. I höstas uppgav 21 procent att man hade en negativ syn på utvecklingen och 9 procent var osäkra.

Vad oroar företagen framåt?

Inflation och räntehöjningar är ett vanligt återkommande svar på frågan om vad som orsakar oro hos företagen. Prisökningar inte minst på el och värme är ett överhängande problem för många bolag, och en märkbar irritation över beslutsfattarnas förmåga att hantera situationen finns.

Inom detaljhandel finns en oro för de ökade kostnaderna som blir svåra att hämta hem gentemot kund. Besöksnäringen bekymras av gästers minskade köpkraft. Konsultföretagen oroas av att kunder drar ner på marknadsföringstjänster och liknande när ekonomin blir sämre.

Några röster:

- ” *Energiförsörjning och tillståndsfrågor. Oförmåga bland större politiska grupperingar att komma fram med gemensamt långsiktiga inriktningar.*
– *Företag inom besöksnäringen*
- ” *Ränteläget, samt inflationen är oroande för viljan att investera.*
– *Företag inom fastighet/juridik*
- ” *Att offentliga sektorn minskar investeringar inom infrastruktur och samhällsbyggnader.*
– *Transport/logistikföretag*
- ” *Elpriset och avsaknad av besked när det gäller elstöd till företag. Har EU godkänt stödet? När kommer pengarna? Finns en risk för ett dyrt löneavtal from 1 april för industrin.*
– *Industri/tillverkningsföretag*
- ” *Vi oroar oss mest för att kommunen inte hanterar detaljplanefrågor i rätt tempo. Detta är en springande punkt för vårt företag det tar för lång tid från ax till limpa. Kommunen behöver fokusera på att släppa på snabbare processer när man har monopol. Man tappar tid. Materialpriser är färskvara och det är svårt att hitta nivån på lång sikt. Här och nu fungerar det. Energi i form av elpriser måste hanteras på riksnivå - idag är svängningarna onormala och det är en del i processen när vi bygger som är ett lotteri.*
– *Bygg/anläggningsföretag*

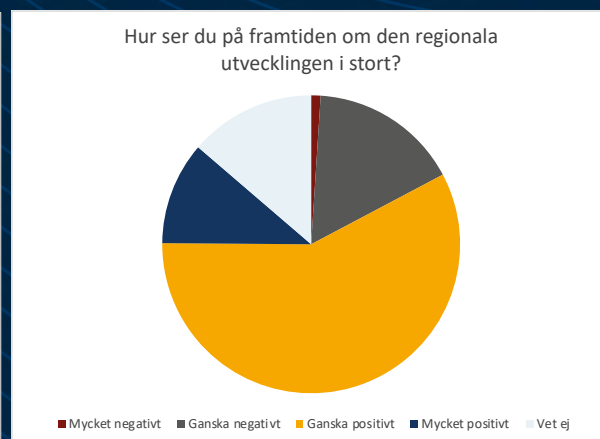
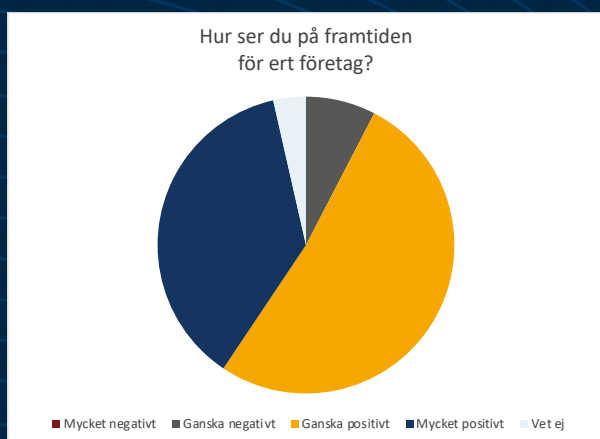
Samtidigt anges kompetensbrist som den faktor som företagen oroar sig mest för. Det finns också en oro för själva oron, att människor, andra företag och myndigheter stramar åt mer än nödvändigt därför att den generella bilden av ekonomin målas ut som sämre än vad den faktiskt är.

” Vår största oro är att våra myndigheter inte klarar av att tillräckligt snabbt anpassa sig till det förändrade omvärldsläget. Har man myndighetskunder är det nu viktigare än någonsin med långsiktiga relationer.

– IT/teknikföretag

” Ränthöjningar är såklart det som påverkar oss alla mest nu och minst 12 månader framåt skulle jag tro. Samt medias orospåverkan på oss människor. Att agera på framtiden innebär att den sanna bilden och korrekta analyser måste ligga till grund för att vi ska kunna ta rätt beslut. Rubriker som skapas för att fånga läsare får inte ligga till grund för våra vardagliga beslut.

– IT/teknikföretag

Sett till bransch är de största orosmolnen:

IT/Teknik:	inflation och kompetensbrist
Besöksnäring:	ränthöjningar
Fastighet/juridik:	ränthöjningar och inflation
Detaljhandel:	inflation
Konsult/tjänster:	kompetensbrist
Transport/logistik:	inflation
Industri/tillverkning:	kompetensbrist
Energi/Hållbarhet:	kompetensbrist
Bygg/anläggning:	inflation

Slutsatser

Företagen i den östsvenska regionen, oavsett bransch och storlek, spår en svagare konjunktur framåt. Många ser en nedgång i efterfrågan på sina produkter och tjänster, medan andra ser en uppgång – inte minst på ett års sikt. Kompetensförsörjningen fortsätter att toppa listan över företagens bekymmer framåt, tätt följt av de problem som kommer med inflationens höjda priser som är svåra att matcha mot priset till kund, räntehöjningarna och energiförsörjningen.

Vårens barometer visar på en svag (2,7) men nära neutral (3) konjunktur. Det är ett något högre värde än i höstens mätning (2,2). Det beror på företagens i syn på sin personalsituation där långt fler företag behöver anställa än säga upp medarbetare. Sett enbart till svaren om personal blir medelvärdet 3,3, det vill säga ganska starkt. Efterfrågans medelvärde på tre månader hamnar på 2,7 och den bedömda konjunkturen på tre månaders sikt ger ett värde på 2,1.

Jämfört med höstens mätning ligger efterfrågan kvar på samma värde, medan konjunkturbedömningen på tre månaders sikt minskat från med 0,1. Värdet på personalsidan har dock stärkts från 3,17 varför vårens konjunkturbarometer visar ett något högre tryck än höstens.

Att företagen behöver anställa ses i sammanhanget som ett positivt ekonomiskt tecken, då personalneddragningar brukar vara ett tydligt tecken på nedgång i företagen. Samtidigt vet vi att kompetensbristen länge varit ett hot mot företagens tillväxt och möjligheter till önskad utveckling, så behovet ska inte utläsas som enbart glädjande. Men att merparten av medlemsföretagen inte ser varsel och uppsägningar som troliga framåt, kan ses som ett styrkebesked och tro på framtiden – vilket rimmar med den bild som företagen ger gällande synen på de egna verksamheterna.